

Vejledning for censorer ved eksamensbedømmelser.

Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet har pr. 1. september 2007 indført en ny karakterbekendtgørelse for alle de uddannelser, som henhører under det erhvervsproglige og det erhvervsøkonomiske censorformandskab. Se bilag 1. Bekendtgørelsens vigtigste del er den nye karakterskala - 7-trinsskalen. Den fremgår af bekendtgørelsen, men for at lette censorernes anvendelse af den nye skala i praksis er den i bilag 2 vedlagt i en mere overskuelig form. Læg også mærke til bogstavbetegnelserne, der er indført i bestræbelserne på at gøre skalaen internationalt sammenlignelig, og til oversættelsen af de enkelte skalatrin til engelsk.

Baggrunden for den nye skala har bl.a. været et ønske om at gøre de studerende, der ønsker optagelse på udenlandske uddannelsesinstitutioner eller søger arbejde på det internationale arbejdsmarked.

Karakterbekendtgørelsen gælder for alle universiteter og er dermed fælles for alle uddannelser. For hver enkelt uddannelse skal der af universitetet iflg. karakterskalabekendtgørelsens § 19 fastsættes ”præcise målbeskrivelser og kriterier for målopfyldelsen af de enkelte fag/fagelementer”. Ideen med målbeskrivelserne er at beskrive læringsmålene og dermed skabe større retssikkerhed for den studerende ved bedømmelsen af vedkommendes præstationer. Målbeskrivelserne fortæller, hvad den studerende efter undervisningens afslutning forventes at kunne præstere ved eksamen.

Videnskabsministeriet har ikke stillet et fælles paradigme til rådighed for universiteterne, hvorfor disse har løst den stillede opgave om opstilling af læringsmål på forskellig vis. Der er tale om en nyskabelse ved bedømmelsen af de studerendes præstationer. Målbeskrivelsernes form og indhold kan med tiden ændres i takt med de erfaringer, som universiteterne indhenter bl.a. fra censorerne.

Dette notat er en vejledning til censorerne i forbindelse med deres funktion som censorer. Det er udarbejdet på grundlag af indholdet af den nye karakterskalabekendtgørelse, de indlæg som universiteternes repræsentanter fremkom med på de afholdte censor møder, censorernes spørgsmål og svarene herpå fra universiteternes repræsentanter samt censorformandskabernes råd i forbindelse med bedømmelsen af de studerendes præstationer.

Censors aktiviteter før eksaminationen

- 1) Læs beskrivelsen af de enkelte karakterer i karakterbekendtgørelsen. Bedømmerne skal vurdere graden af målopfyldelse af den studerendes præstation i forhold til den målbeskrivelse for karakteren 12, som er udarbejdet af universitetet. Endvidere skal bedømmerne vurdere manglernes antal og væsentlighed.
- 2) Gennemgå den for faget (hovedopgaven, kandidatafhandlingen, specialet) relevante målbeskrivelse. Her skal læringsmålene fremgå. Målbeskrivelserne er en del af studieordningen. Universiteterne har tilrettelagt den formelle information om målbeskrivelsernes indhold forskelligt. Enten findes målbeskrivelserne direkte i studieordningerne eller også har man indlagt målbeskrivelserne for de enkelte fag i et fagkatalog, studievejledninger eller lign. Da målbeskrivelserne kan være meget forskelligt udformet - selv inden for samme universitet/fakultet - bør censor også have pensumliste, forelæsningsplan m.m. for at sikre sig tilstrækkelig viden om, hvad den studerende efter undervisningen skal kunne præstere for at opfylde målbeskrivelsen krav til karakteren 12.

De nævnte dokumenter har samme retskraft som studieordningen, men praktiske hensyn på det enkelte universitet er årsagen til forskellighederne. Tankegangen bag universiteternes formulering af læringsmålene har været inspireret af teorier udformet dels af Bloom, dels af Bigg. Interesserede censorer kan i den pædagogiske litteratur søge nærmere oplysninger om disse teorier. Drøft eventuelt målbeskrivelserne med eksaminator inden eksaminationen. Viser det sig i løbet af eksaminationen og/eller voteringen, at målbeskrivelserne kunne være bedre udformet, kan det noteres i censorindberetningen med kopi til censorformandskabets sekretariat.

- 3) CBS, RUC, SDU og AAU har kun udarbejdet beskrivelser af læringsmål for karakteren 12. ASB-AU har udarbejdet beskrivelse af såvel karakteren 12 som karakteren 2.
- 4) En skriftlig eller mundtlig prøve forventes ikke at skulle teste alle de beskrevne faglige mål. Der må ifølge sagens natur være tale om stikprøver på opfyldelsen af de nævnte læringsmål. Skriftlige eksamensopgaver antages at kunne teste meget bredere blandt læringsmålene end en mundtlig eksamination. Hvis en skriftlig eksamensopgave ikke tester læringsmålene tilstrækkelig bredt og dybt, drøfter censor sagen med eksaminator og noterer det i censorindberetningen med kopi til censorformandskabets sekretariat. I en hovedopgave, kandidatafhandling eller et speciale forventes det, at alle relevante delmål for denne opgavetype skal testes.
- 5) Ved skriftlige eksaminer er det censorformandskabernes opfattelse, at den ”vejledende” løsning, momentlisten eller lign. skal indeholde opgavestillers opfattelse af, hvad der er væsentlige hhv. mindre væsentlige mangler. For de mundtlige prøvers vedkommende er det vigtigt, at bedømmerne i hovedtræk forud drøfter, hvilke mangler samt disses væsentlighed, de vil lægge vægt på under eksaminationen. Målbeskrivelser m.m. skal derfor af censor medbringes til de mundtlige eksaminer.
- 6) Det er universitetets - i praksis studieadministrationens eller instituttets - ansvar, at censor forsynes med de nødvendige informationer for at kunne fungere som censor. Ofte kan der rettes henvendelse til den person, der har kontaktet censor i forbindelse med aftalen om censur.
- 7) Censorer, der fungerer i samme fag på samme uddannelse på flere universiteter kan komme ud for, at der er forskelle i målbeskrivelserne. Den enkelte studerende skal bedømmes ud fra læringsmålene i den konkrete målbeskrivelse. Forekommer der større afvigelser, noteres det i censorindberetningen med kopi til formandskabets sekretariat.
- 8) Når et tekstoplæg er afleveret til studieadministrationen, skal det bedømmes, med mindre der er formelle fejl ved tekstoplægget f. eks. fordi der overstiger det i studieordningen opgivne antal sider.
- 9) Ved eksamination af to eller flere studerende, der har været fælles om et tekstoplæg, har censor også et medansvar for, at eksaminander, der har tilendebragt deres mundtlige eksamen, ikke har fysisk kontakt med de ikke-eksaminerede kolleger. Universiteterne kan tilrettelægge denne sikringsakt forskelligt, men det er vigtigt, at der ikke er kommunikation mellem eksaminerede studerende og ikke-eksaminerede studenter.

Censorernes aktiviteter under eksaminationen

- 1) Fokuser ved eksaminationen på beskrivelserne af læringsmålene og eksaminandens opfyldelse heraf, således at eksaminanden oplever, at det er læringsmålene fra målbeskrivelserne, der testes ved eksaminationen. Den studerende skulle gerne i det øjeblik eksamenslokalet forlades have en helt klar fornemmelse af præstationen. Den konkrete

karakter, der senere gives, må ikke for eksaminanden være nogen overraskelse, men blot en naturlig og ventet forlængelse af eksaminationsforløbet.

- 2) Gør ved mundtlige prøver notater om eksaminandernes svar på de spørgsmål, der stilles af eksaminator eller af censor selv. VTU-bekendtgørelse stiller krav herom, men det er efter censorformandskabernes opfattelse ”god censorskik” at gøre dette, idet disse notater ud over at indgå i bedømmelsen kan anvendes ved begrundelse over for eksaminanden af karakteren samt anvendes ved behandling af en klagesag. For bedømmelser inden for Undervisningsministeriets uddannelser (ED og HD) er det jf. UVM-eksamensbekendtgørelsens § 25, stk. 2 en pligt for bedømmerne at tage notater fra eksaminationen.
- 3) Censors rolle ved eksamen er stadig, som censorbekendtgørelsens § 3 nævner, at påse,
  - at kravene ved uddannelsernes prøver, herunder de skriftlige opgaver, er i overensstemmelse med de formål og krav, som er fastlagt i bekendtgørelser, studieordninger m.v.
  - at prøverne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler, og
  - at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling og deres præstationer en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og andre regler.

Censors aktiviteter under voteringen

- 1) Bedømmerne er begge jf. VTU-eksamensbekendtgørelsens § 8 pligtige til under voteringen at tage notater om præstationen og karakterfastlæggelsen til brug for en behandling af en eventuel klagesag. Denne pligt gælder også for eksaminationer på ED og HD.
- 2) I karakterbekendtgørelsens § 9 fremgår det, ”at bedømmelse af præstationer skal ske på grundlag af de faglige mål, der er opstillet for det pågældende fag/fagelement (absolut karaktergivning). Der må ikke tilstræbes nogen bestemt fordeling af karaktererne (relativ karaktergivning)”.
- 3) I § 10 i samme bekendtgørelse præciseres det, ”at bedømmelsen sker på baggrund af en samlet vurdering af, i hvilken grad præstationen opfylder de mål for faget/fagelementet, som er fastsat i bekendtgørelsen om uddannelsen, studieordningen m.v.” Nogle studieordninger giver mulighed for, at der også kan ”lægges til” ved bedømmelsen, såfremt eksaminanden inddrages et nyt perspektiv eller dokumenterer ekstraordinære kompetencer.
- 4) Bedømmerne skal tage udgangspunkt i læringsmålene og på baggrund af manglernes antal og væsentlighed foretage en samlet vurdering af, i hvilken grad præstationen opfylder læringsmålene. Det er ”god censorskik”, at censor - efter en fælles drøftelse - spiller ud med sit karakterforslag.
- 5) Er der tale om en skriftlig opgave med flere eksaminander, skal der efter ophævelsen af gruppeeksaminerne kun ske en bedømmelse for hver eksaminand af de sider i opgaven, som eksaminanden har erklæret at være medforfatter til. Er dette ikke sket, kan der ikke ske nogen bedømmelse uden et mundtligt forsvar. Der kan så eksamineres i hele tekstoplægget.
- 6) Hvor der er tale om en eksamen med en kombination af en skriftlig tekstoplæg (projekt, kandidatafhandling, speciale, hovedopgave) og en mundtlig prøve, skal bedømmelsen ske som en helhedsbedømmelse.
- 7) Censors rolle ved eksamen er forsat, som karakterskalabekendtgørelsens § 12 foreskriver, at have den afgørende indflydelse, hvis bedømmerne er uenige om to ”nabokarakterer”
- 8) Studieordningen skal ifølge eksamensbekendtgørelserne foreskrive i hvilket omfang der ved bedømmelsen af bachelorprojekter, kandidatafhandlinger, specialer og hovedopgaver skal

tages hensyn til eksaminandens stave- og formuleringsevne. Eksamensbekendtgørelsen nævner ikke, at der kan tages hensyn til den mundtlige formuleringsevne ved mundtlige eksaminer, med mindre de er nævnt i målbeskrivelserne. Dette vil normalt være tilfældet ved eksaminer i faget ”dansk” og i sprogfagene.

- 9) Ved mundtlig eksamination af studerende, der har været fælles om et skriftligt tekstoplæg skal voteringen afsluttes med, at karakteren påføres karakterlisten, inden næste eksaminand indkaldes. *Den skal ikke offentliggøres*, før de øvrige studerende, der har afleveret samme projekt/kandidatufhandling/speciale/hovedopgave er eksamineret.

Censors aktiviteter efter voteringen

- 1) Med udgangspunkt i formuleringerne i målbeskrivelsen, formuleringerne for den konkrete karakter i karakterbekendtgørelsen og notaterne fra eksaminationen hhv. voteringen meddeler bedømmerne - som oftest eksaminator - gerne støttet af censor - karakteren til eksaminanden. Jo bedre bedømmerne evner at påpege og forklare eksaminandens præstationer i forhold til målbeskrivelsens krav, jo større er sandsynligheden for at bedømmernes begrundelse for karakteren forstås og accepteres af eksaminanden, og jo mindre er sandsynligheden for en eventuelt efterfølgende klage.

Er der flere eksaminander sammen om et fælles tekstoplæg, skal bedømmerne sikre sig, at forklaringen på bedømmelsen er individuel i relation til hver enkelt eksaminand. Det fælles tekstoplæg kan dog behandles under et.

- 2) Da der er tale om implementering af en ny karakterskala, kan alt næppe forventes at være på plads og i orden første gang, der afholdes eksamen. Censorformandskabet opfordrer derfor censorerne til gennem benyttelse af censorindberetninger at informere dels universiteterne, dels censorformandskabet om forhold, der kunne trænge til forbedringer.

Frederiksberg, den 11. oktober 2007

Det erhvervsøkonomiske censorformandskab

Det erhvervsproglige censorformandskab